

Народна банка Србије

Извештај о стабилности финансијског система за 2014. годину

Београд, 30. јул 2015.

- **Ризици** по стабилност финансијског система – спољни и унутрашњи
- Међународно и домаће окружење са аспекта финансијске стабилности
- Сектор привреде и становништва са аспекта финансијске стабилности
- Финансијски сектор – банкарски и небанкарски
- Финансијска тржишта – тржиште новца, обвезница, акција
- Финансијска инфраструктура – фокус на платном систему
- Анализа тржишта непокретности
- **Функција финансијске стабилности** – регулаторни оквир као подршка финансијској стабилности, макропруденцијални стрес-тестови, показатељи финансијског здравља
- **Осврти** (укупно њих девет), у којима се обрађују најактуелније теме на светском и домаћем нивоу из области финансијске стабилности и макропруденцијалне политике

- Смањење прекограничне изложености европских банака у средњем року и преливање ризика с тржишта банака матица, пре свега Грчке;
- Неизвесност на тржиштима у успону услед очекиваног раста каматне стопе ФЕД-а;
- Раст каматних стопа на кредите индексиране у иностраној валути после окончања периода ниских каматних стопа водећих централних банака;
- Спорији опоравак зоне евра и наших других важних спољнотрговинских партнера у односу на очекивања.
- Сарадња с матичним супервизорима и банкарским групама;
- Активно учешће у међународним форумима, попут Бечке иницијативе, и сарадња с радним групама Бечке иницијативе;
- Симулација ануитетних планова за нове кредите са уговореном варијабилном каматном стопом на ризик каматне стопе ради упозоравања клијената на каматни ризик;
- Сарадња са европским и међународним финансијским институцијама како би се обезбедила подршка домаћој привреди.

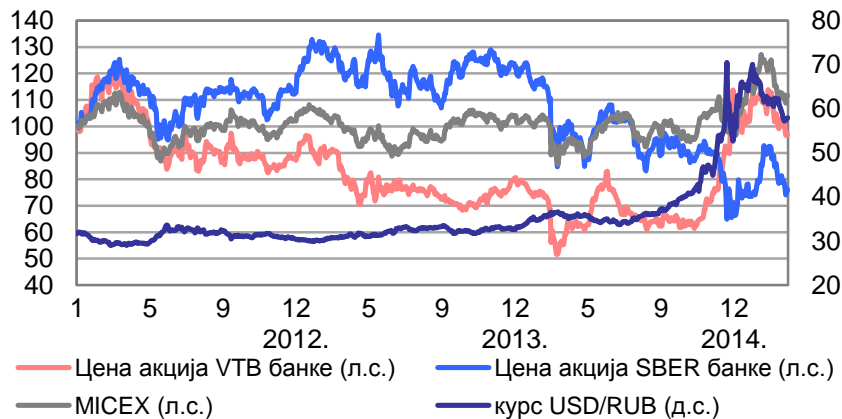
- Висок ниво евроизације финансијског система;
- Доследно спровођење стратегије динаризиције и даља промоција динарских финансијских инструмената – од динарске штедње преко државних ХоВ;
- Симулација ануитетних планова за нове валутно индексирани кредите на ризик девизног курса ради упозоравања клијената на валутни ризик;
- Високо учешће проблематичних кредита и ниска кредитна активност;
- Стратегија за решавање питања проблематичних кредита и спровођење посебних дијагностичких испитивања квалитета aktive банака;
- Неадекватна процена вредности колатерала.
- Изградња базе података о проценама вредности непокретности и унапређење професије проценитеља.

Политичка криза у Украјини и геополитичке тензије...

Кретања на руском финансијском тржишту
(индекс, 3.1.2012 = 100)

(USD/RUB)

Извор: Блумберг.

Монетарно ублажавње ЕЦБ-а, завршетак програма квантитативних олакшица ФЕД-а и неизвесности у погледу парламентарних избора у Грчкој

- Благ привредни раст, одсуство снажнијег кредитирања реалног сектора и дефлација крајем године у зони евра утицали су на то да одлуке ЕЦБ-а иду у правцу даљег монетарног ублажавања и током 2014. (пад стопе и обезбеђење ликвидности).
- **ЕЦБ спровела свеобухватну анализу.**
- Повлачење депозита, пад ликвидности и проблеми у финансирању у Грчкој од краја 2014.
- Очекивања у погледу момента повећања референтне стопе ФЕД-а су различита, али преовладава очекивање за крај 2015, што може утицати на понашање страних инвеститора.

...појачане увођењем санкција Русији и снажним падом цене нафте.

Снажна депрецијација рубље крајем 2014. и снижавање кредитног рејтинга на шпекулативни ниво праћено је мерама централне банке.

- На супсидијаре европских банкарских група односи се око 75% активе домаћег банкарског сектора. Иако су све банке самостална правна лица која послују у складу с домаћим конзервативним прописима, дешавања у зони евра могу да утичу на банке у Србији преко тзв. психолошког канала.
- У Србији послују четири **грчке** банке, које су на крају 2014. године имале укупно тржишно учешће од око 14%.
- Присуство **руских** банака у Србији је ограничено на две банке (тржишно учешће од око 4% на крају 2014. године).
- Захваљујући снажној домаћој депозитној бази, која је исказала раст у послекризном периоду и добро одмереним мерама Народне банке Србије, ризик спољног раздуживања, иако присутан, није на забрињавајућем нивоу и константно се прати и анализира.
- Имајући у виду да су све банке које послују у Републици Србији правна лица регистрована у складу с домаћим прописима и да за своје обавезе одговарају сопственим капиталом, системско повлачење прекограничних извора финансирања на нивоу целог сектора није вероватно.

Тржиште динарских државних обвезница и даље јача

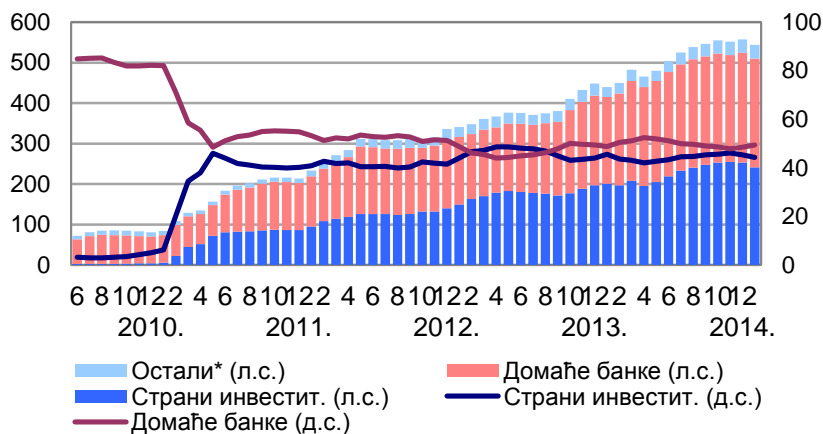
Народна банка Србије

Тржишта у развоју и даље осетљива на одлуке централних банака развијених земаља

Структура портфолија динарских државних обвезница из примарне аукције

(у млрд RSD)

(у %)

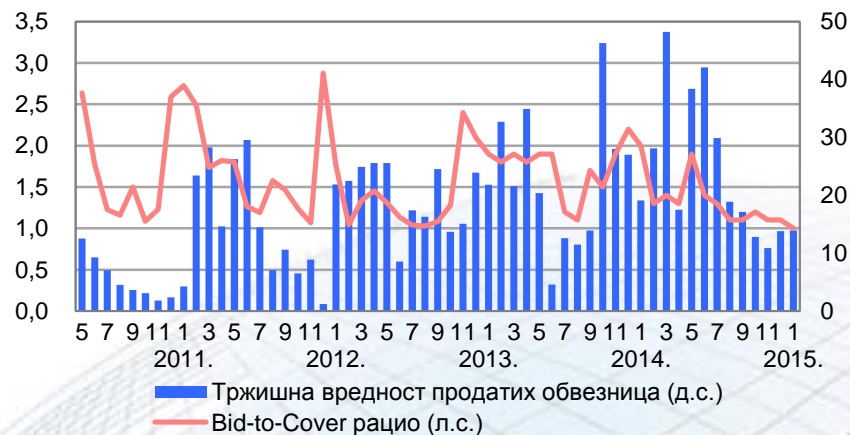
* Кастоди банке, осигуравајућа друштва, пензијски фондови, физичка лица и остала правна лица.

Извор: Министарство финансија.

- Најављени раст каматних стопа ФЕД-а може за тржишта у успону да буде изазов кад је реч о екстерном задуживању. С друге стране, ризик може бити ублажен програмом ЕЦБ-а.

Упркос ризицима из окружења, портфељ динарских државних ХоВ повећан

Тражња за динарским државним обвезницама (примарне аукције, у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија.

- Настављен је раст стања портфеља (24,5%), уз пад каматних стопа (од 1,1 п.п., на 9,0% за двогодишње хартије). У октобру је емитована десетогодишња динарска обвезница.

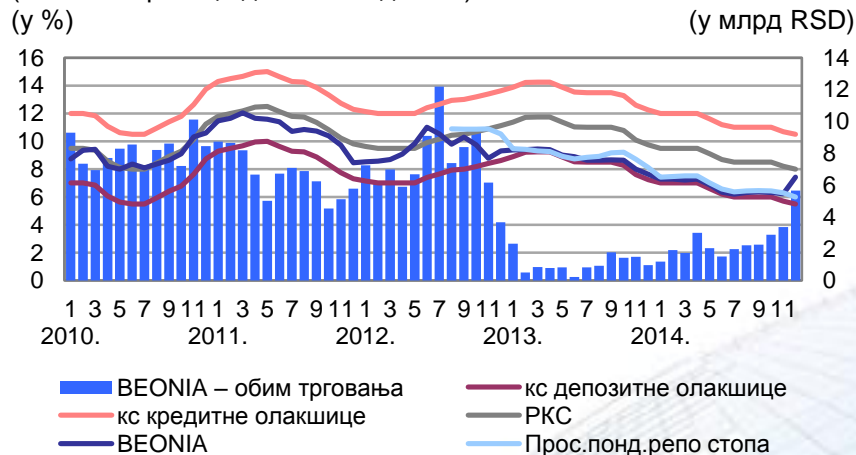
- Банке и страни инвеститори су и даље најзначајнији купци динарских државних ХоВ (94%).

Одлуке Народне банке Србије у 2014. у функцији монетарне и финансијске стабилности

BEONIA осцилира ближе доњој граници коридора каматних стопа

Референтна стопа, BEONIA и каматне стопе на депозитне и кредитне олакшице

(месечни просеци дневних података)

Извор: НБС.

- Референтна каматна стопа је снижена за 150 б.п. (са 9,5% на 8,0%).
- Пад референтне каматне стопе пренео се и на пад просечне репо стопе за 135 б.п. (са 7,55% на 6,20%).
- Због потребе за динарском ликвидношћу (за куповину девиза, као и због повећања обавезне резерве која се издваја у динарима), банке су смањиле пласмане у ХоВ Народне банке Србије (са 110,0 млрд динара на 7,5 млрд динара), као и преконоћне депозите код Народне банке Србије (са 19,2 млрд динара на 2,0 млрд динара).

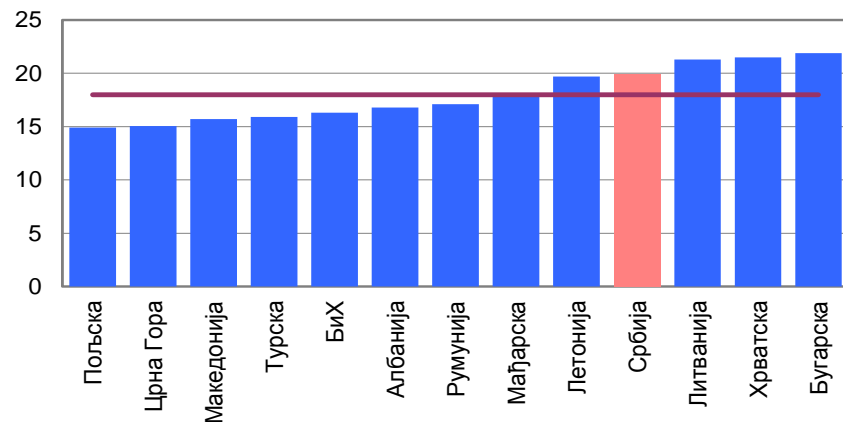
Банкарски сектор високо капитализован, учешће домаћих извора високо, кредитна активност ниска

Народна банка Србије

ПАК банкарског система висок, ослањање на домаће изворе умањује ризик од раздуживања

Регулаторни капитал у односу на ризичну активу, земље региона

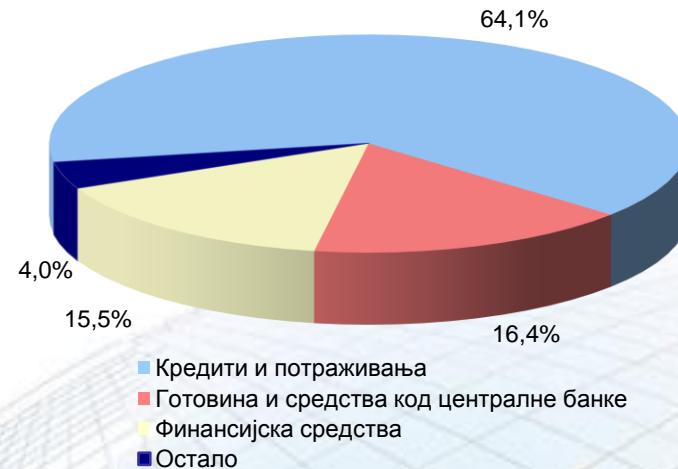
(2014, последњи доступни подаци, у %)

Извор: НБС и ММФ: *GFSR*.

Расту кредитне активности допринео програм субвенционисаног кредитирања

Структура aktive банкарског сектора Републике Србије (у %)

Извор: НБС

- На крају године ПАК је износио 20,0%, што је знатно изнад регулаторног минимума (12,0%) и два и по пута изнад минимума прописаног у ЕУ.
- На крају 2014. укупни депозити чинили су 63,7% укупне пасиве банкарског сектора, а капитал 20,7% пасиве.
- Кредити и даље доминирају у нето активи банкарског сектора, па квалитет кредитног портфолија опредељује квалитет укупне активе.
- Због последица слабе кредитне активности спроведен је програм субвенционисаног кредитирања привреде.

Висок ниво проблематичних кредита као системски ризик

Народна банка Србије

Проблематични кредити високи, али адекватно покривени резервама

Покриће бруто проблематичних кредита резервама за процењене губитке и учешће проблематичних кредита, земље региона

(2014, последњи доступни подаци, у %)

Извор: НБС и ММФ: *GFSR*.

- Учешће проблематичних кредита је високо – повећано је за 0,1 п.п., на 21,5% у 2014.
- Иако су резерве за процењене губитке и даље довољне да проблематични кредити не угрожавају стабилност финансијског система, високо учешће ових кредита негативно се одражава на склоност банака ка преузимању ризика и кредитни раст и представља **системски ризик**.
- С обзиром на то да се проблеми акумулирају годинама и да њихово решавање захтева учешће великог броја институција, треба **израдiti националну стратегију за решавање овог проблема**.

Регулаторне препоруке – Симулација ануитетних планова на ризик каматне стопе и ризик девизног курса (1/2015)

Народна банка Србије

Ради смањења ризика настанка нових проблематичних кредита, приликом упознавања клијената са условима кредита банке треба да израде и два могућа плана отплате кредита.

1) Ризик каматне стопе

Односи се на кредите са уговореном варијабилном каматном стопом – у ком случају би требало да се након извесног времена (у зависности од периода на који је кредит одобрен) претпостави раст каматних стопа. Клијент се потом упознаје с тим за колико би му се повећао месечни ануитет у случају изненадног раста каматне стопе, а за колико његово кредитно оптерећење.

2) Девизни ризик

Односи се на кредите с валутном клаузулом – у ком случају би требало да се након извесног времена (у зависности од периода на који је кредит одобрен) претпостави депрецијација динара. Клијент се потом упознаје с тим за колико би му се повећао месечни ануитет у случају изненадне веће депрецијације динара, а за колико његово кредитно оптерећење.

И умерен и најгори стрес-сценарио подразумевају изузетно јак шок

Преглед дефинисаних сценарија

	Централна пројекција	Умерени сценарио	Најгори сценарио
Мг. раст показатеља проблематичних кредита (у п.п.)	2,50	3,81	4,95
Мг. депрецијација RSD у односу на EUR (у %)	/	17,72	35,92
Мг. промена референтне каматне стопе (у п.п.)	/	12,50	29,00
Мг. раст реалних нето плата (у %)	-5,32	-7,72	-9,32

Извор: НБС.

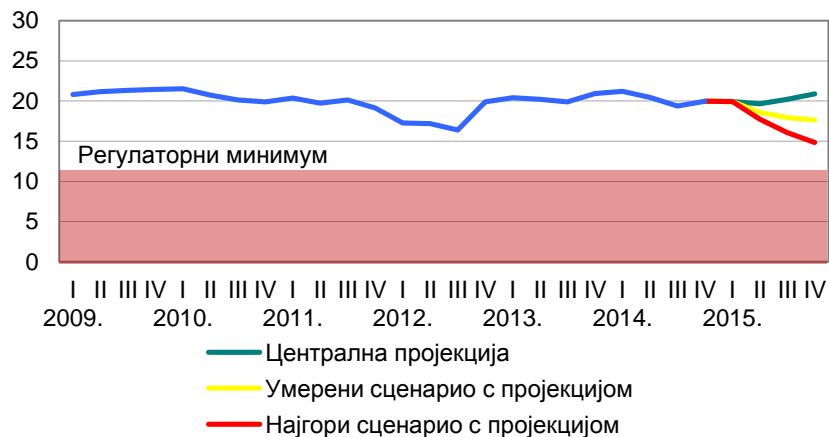
- Од великог броја променљивих које би могле утицати на динамику проблематичних кредита, три су у случају Србије показале поуздану предвидиву снагу: (1) девизни курс, (2) десезониране реалне нето плате и (3) референтна каматна стопа.
- За потребе стрес-теста претпостављају се три сценарија за период од годину дана. Умерени и најгори сценарио подразумевају веће шокове по систем, чија је вероватноћа минимална.
- Сценарији промене референтне каматне стопе су **условна** у односу на претпостављена кретања девизног курса и његовог утицаја на инфлацију. Пројекција нето зарада је извршена независно.

Упркос конзервативним претпоставкама за сценарија, банкарски сектор отпоран на шокове

ПАК банкарског сектора остаје изнад регулаторног минимума за сва три сценарија

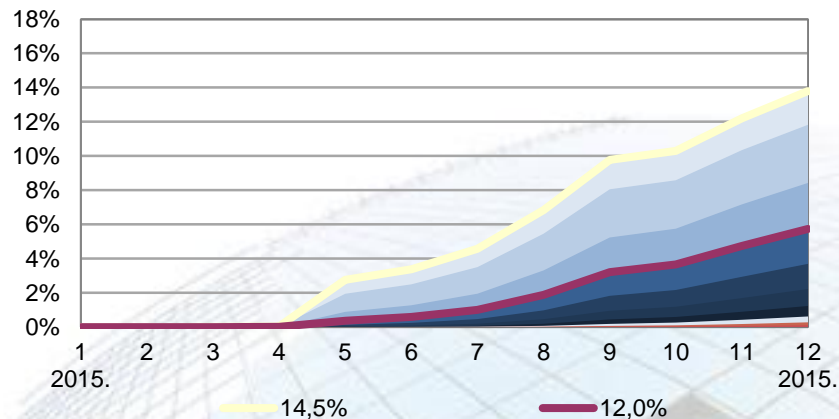
Кретање ПАК-а по стрес-сценаријима* (у %)

* Процена НБС.
Извор: НБС.

Вероватноћа пада ПАК-а на 12,0% услед раста проблематичних кредита минимална

Вероватноћа пораста учешћа бруто проблематичних кредита у укупним кредитима у току 2015. који ПАК банкарског сектора доводе на критичне нивое од 14,5% и 12,0%*

* Процена НБС.
Извор: НБС.

- Према умереном сценарију (деpreciјација 17,8% и раст референтне каматне стопе 12,5 п.п.), ПАК сектора пада на 17,6%.
- Према најгорем сценарију, који подразумева изузетно снажан и мало вероватан шок ПАК пада на 14,8%.

- Раст проблематичних кредита од 6,2 п.п. (на 27,7%) доводи ПАК на нивоу банкарског система на 12%, али је вероватноћа тог догађаја мала.

Банкарски сектор остаје ликвидан чак и у условима највећег претпостављеног одлива

Чак и при снажном повлачењу депозита...

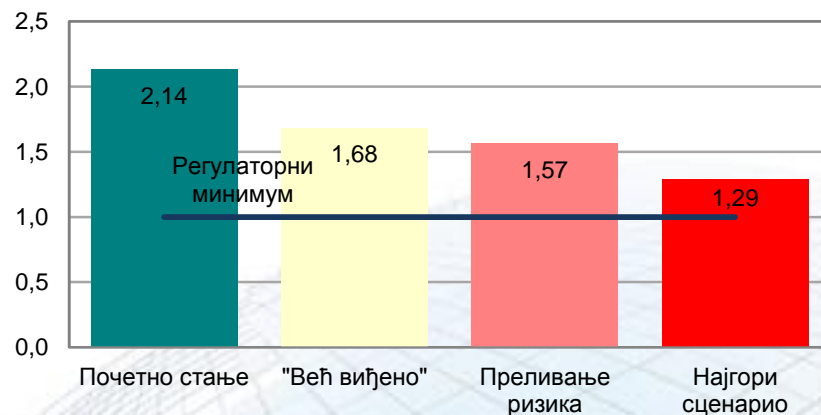
Претпоставке повлачења депозита по секторима

ПОВЛАЧЕЊЕ ДЕПОЗИТА	"Већ виђено" 2008.	Преливање ризика	Најгори сценарио
Банке по виђењу	0%	60%	60%
Предузећа по виђењу	10%	10%	20%
Становништво по виђењу	12%	20%	24%
Држава по виђењу	23%	23%	35%
Остали депозити по виђењу	11%	15%	22%
Орочени депозити	11%	13%	20%
Утрживост ликвидности 2. реда	100%	100%	80%
Акције и обвезнице котиране на берзи	100%	100%	40%
Укупно повучено депозита (у млрд RSD)	197	277	392
Учешће у укупним депозитима (у %)	10%	15%	21%

Извор: НБС.

...показатељ ликвидности се налази у сигурној зони и није угрожен

Кретање показатеља ликвидности банкарског сектора по стрес-сценаријима*

* Процена НБС.
Извор: НБС.

- *Већ виђено* – претпоставља повлачење 10% укупних депозита. На овај сценарио је примењена структура повлачења депозита из октобра 2008. године.

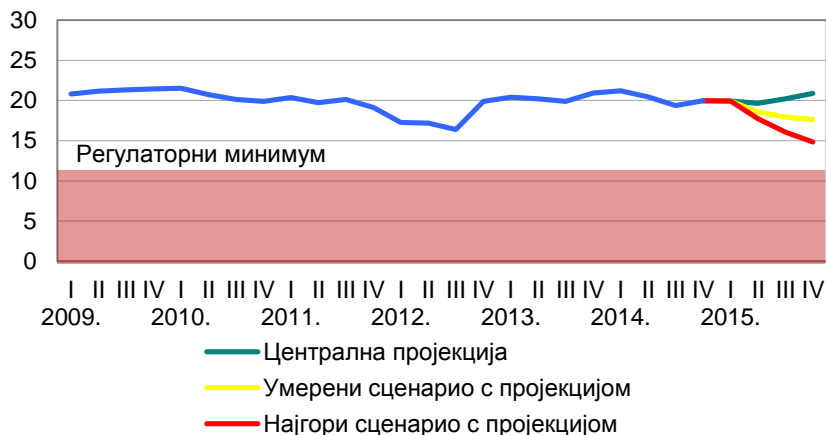
- *Преливање ризика* – поред повлачења депозита, које се десило у октобру 2008. године, претпоставља и смањење финансијске зависности од матица и повлачење 15% укупних депозита.

- *Најгори сценарио* – предвиђа двоструко већи шок од оног који се десило у октобру 2008, односно повлачење око 21% укупних депозита.

ЗАКЉУЧАК: Макропруденцијални стрес-тестови показују високу отпорност система на шокове солвентности и ликвидности

И умерен и најгори сценарио подразумевају јак шок

Кретање ПАК-а по стрес-сценаријима*
(у %)

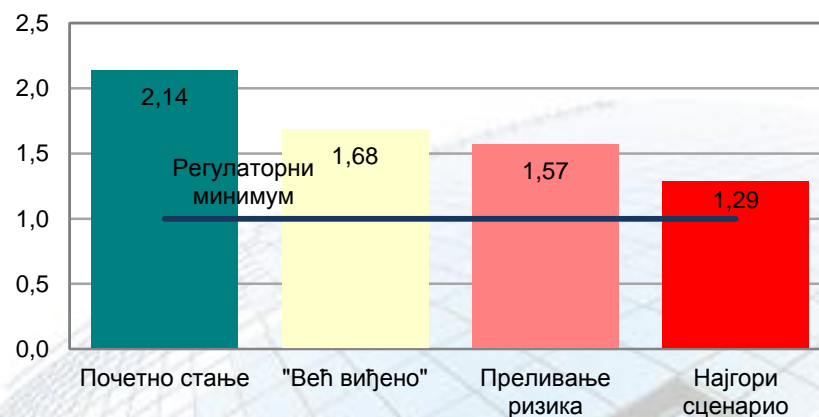

* Процена НБС.
Извор: НБС.

- ПАК банкарског сектора остаће изнад регулаторног минимума чак и у случају најгорег претпостављеног сценарија, тако да солвентност система као целине неће бити угрожена.

Чак и при снажном повлачењу депозита, показатељ ликвидности се налази у сигурној зони и није угрожен

Кретање показатеља ликвидности банкарског сектора по стрес-сценаријима*

* Процена НБС.
Извор: НБС.

- Најгори сценарио претпоставља повлачење чак 21% укупних депозита, при којем би систем и даље био ликвидан, а потребе за ликвидношћу код појединих банака ниске.

1. ЕЦБ-ова свеобухватна анализа банака
2. Индекс стабилности банкарског сектора
3. Показатељ системског стреса
4. Пројекат изградње базе података о непокретностима које су средство обезбеђења кредита
5. Макропруденцијални оквир
6. Смернице ЕБА за оцену осталих системски значајних институција (*O-SIIs*)
7. Реструктурирање банака – нова законска функција Народне банке Србије
8. Одлука централне банке Швајцарске о укидању минималног девизног курса швајцарског франка у односу на евро
9. Детерминанте проблематичних кредита

Хвала на пажњи!
